

Kosmos-model

Her følger en geometrisk model/et symbol, der skal ses som et forsøg på at sammenfatte centrerende bøn og Thomas Keatings seneste erkendelser, sådan som de fremstilles af Cynthia Bourgeault i bogen "Thomas Keating: The Making of Modern Christian Mystic", hvor hun gennemgår en håndfuld digte, der er en slags kulmination på Keatings åndelige rejse.

Forestil dig en cirkel, hvor cirklen repræsenterer din livsbane og cirkelens centrum repræsenterer din bevidstheds centrum. I centrum er der ingen bevægelse, men det er herfra, du dirigerer din opmærksomhed og følger med i, hvad der sker i dit liv – bevægelserne som udgør dit liv og danner din livsbane.

Forestil dig nu alle levende væsener på samme måde. De har et roligt centrum, hvorfra de dirigerer deres bevidsthed og følger med i, hvad der sker i deres liv, efterhånden som det udfolder sig. Og forestil dig endvidere, at alle disse cirkler har det samme centrum, men forskellige livsbaner. Du kan nu se for dig en kugle, som dannes af disse utallige livsbaner, der i forskellige retninger udfolder sig rundt om det samme centrum.

Dette kan ses som en model af eller et billede på Gud med en potent "stilhed" i centrum og et ocean af bevægelse og skabelse, som udgør livsbanerne og danner "kuglen" – og som du har del i!

Keating skriver:

*Skaberens stilhed er øredøvende,
Overdøver alt andet,
Og gemmer sig i endeløs kreativitet*

I centrum har vi det ubevægelige, stilhed, det potente men umanifesterede, det evige: det der er uden for tid og rum. Man kan kalde det for det **transcendente** aspekt af Gud, hvorom der kun kan siges: "**Jeg er Den der er**".

Skaberens stilhed er øredøvende, siger Keating!

Keating udtrykker gennem dette paradoks, at stilheden ikke er ingenting, tværtimod så er det en voldsom kraft, der gemmer sig i stilheden. Vi har i vores gruppe tidligere brugt et andet billede på denne Guds skaberkraft, nemlig en lyskilde, der er omsluttet af en beholder med utallige små huller, som lyset stråler ud af. Hver stråle er et levende væsen, som indgår i Guds stråleglorie - men her er billedet en øredøvende stilhed!

Og gemmer sig i endeløs kreativitet, fortsætter Keating.

Hvis vi nu ser på cirklerne omkreds, der samlet set fremstår som en kugle, så er den udtryk for alt det, som levende væsener kan have gang i. Vi står over for et ocean af bevægelse, et ocean af skabelse - og Gud er med i det alt sammen. Richard Rohr taler om, at skaberværket – for det er jo det, vi ser for os – er udtryk for Guds **første** inkarnation (hvor Kristus er den anden). Vi ser i skaberværket det **immanente** aspekt af Gud – Gud er i alt!

Hvor centrum, der er uden for tid og rum, er identisk med evigheden, så er vi i cirklerne/på kuglens overflade i den timelige verden, hvor alt er i bevægelse og har begyndelse og afslutning. Dette gælder for den fysiske verden, men også for den åndelige verden, hvor tanker

opstår og forsvinder hos den enkelte og kan antage kollektive former, der som bølger går gennem verden.¹

Vi har her en model af Gud/kosmos, som man kan kalde **panenteistisk**. Det er begreb, som angiver, at Gud eksisterer i fænomenerne (panteisme) men også har en samlet eksistens i sig selv. Man kan sige, at vi i det samlede billede af kuglen har Guds ”jeg” som centrum og Guds krop som kuglen. Det er denne Gud, om hvem det hedder:

”ham (Gud), som dog ikke er langt borte fra en eneste af os. For i ham lever vi, ånder vi og er vi” (Apo 17, 27-28).

Hvis dette stille potente centrum forsvandt, så ville vi ikke være her; alt ville forsvinde! Men hvis alt forsvinder, så forsvinder hele kuglen af liv, og det, der er tilbage, er stilhed i centrum af ingenting. Er det Gud? Nej, man må derfor tilføje, at Gud ontologisk eller eksistentielt set også har brug for os: Han lever og oplever gennem os, ja gennem hele skaberværket. Vi eksisterer i en evig sameksistens!

Men denne indre forbindelse med Guddommen er ikke noget, vi som individer umiddelbart er opmærksomme på. Vi styrer opmærksomhed fra vores bevidstheds centrum, hvor vi er subjekt. Bevidstheden kan rettes mod hvad som helst i en subjekt/objekt-konstellation: jeg (subjekt) ser på/sanser min storetå (objekt) – eller noget helt andet i den skabte verden.

Hvis vi nu vil rette vores opmærksomheden mod centrum som objekt, så er det straks vanskeligere, for der ikke noget at sanse med vore fysiske sanser! Der er kun stilhed, ubevægelighed. Så opmærksomheden er rettet mod kuglens overfladelag, hvor der er rigeligt at forholde sig til. Med de mange livsbaner, der berører hinanden på forskellig vis, så har vi nok at gøre med at navigere i dette virkelighedsfelt, hvor vi har vores livshistorie og identitet.

Hvis man tager én livsbane og ser den i et udviklingsperspektiv, så vil et barn gennem de første mange år være optaget af at finde ind i den sociale orden og skabe sig en plads og en identitet. Denne proces er i høj grad baseret på usikkerhed og frygt og resulterer i en række overlevelsesstrategier som Thomas Keating kalder for programmer for lykke, og som han sammenfatter under tre overskrifter:

- Sikkerhed/overlevelse,
- Magt/kontrol,
- Agtelse/kærlighed)

Disse programmer udgøres af en række tillærte vanemæssige reaktioner på livets udfordringer, dvs. reaktioner som personen tror øger sikkerhed/overlevelse, magt/kontrol eller agtelse/kærlighed. Da de er udviklet på basis af usikkerhed og frygt, har de for Keating et patologisk præg. Han ser disse programmer som udtryk for det, han kalder ”det falske selv”. Vi vil her bruge den mere neutrale betegnelse ”egoet” for at understrege, at jegets opmærksomhed er stærkt bundet til en ego-position på en livsbane, hvor livsbanerne krydser hinanden og egoet bestræber sig på at finde og holde en plads. Det er jegets begrænsede 3-dimensionale perspektiv, hvor jeget ser sig som et isoleret individ i kamp/konkurrence med

¹ Den skabte, timelige verden består af den fysiske verden og den åndelige verden. Fysiske væsener har også del i den åndelige verden (tanker, følelser, hukommelse), men åndelige væsener behøver ikke have del i den fysiske verden.

andre jeger. Jeget mangler her det, Keating kalder den 4. dimension – dybde dimensionen, den dybere sammenhæng.

Paulus karakteriserer egoets væren i verden som ”kødets” væren:

Kødets gerninger er velkendte: utugt, urenhed, udsvævelse, afgudsdyrkelse, trolddom, fjendskaber, kiv, misundelse, hidsighed, selviskhed, splid, kliker, nid, drukkenskab, svir og mere af samme slags (Gal 5, 19-21)

Men mennesket har del i det dybere bevidsthedscentrum, det som man med Paulus kunne kalde ”det indre menneske”, der ikke er isoleret men, som vi har set, er en del af en samarbejdende helhed. Forbundetheden med det dybe bevidsthedscentrum er en evig organisk forbindelse, som er kilde til helt andre frugter, ”åndens frugter”:

Men Åndens frugt er kærlighed, glæde, fred, tålmodighed, venlighed, godhed, trofasthed, mildhed og selvbeherskelse, (Gal 5, 22-23)

Der er således i mennesket en væren, der kommer til udtryk gennem egoets selviske bestræbelser, og der er en væren som afspejler den dybere forbundethed gennem udfoldelse af kærlighed. De er der begge og livskraftens eller energiens kilde er den samme, men den kan udfolde sig på forskellig vis.

Enhver, som hører disse ord og handler efter dem, skal ligne en klog mand, der har bygget sit hus på klippen. Og skybruddet kom, og floderne steg, og stormene suste og ramte det hus. Men det faldt ikke, for dets grund var lagt på klippen. Men enhver, som hører disse ord og ikke handler efter dem, skal ligne en tåbe, der har bygget sit hus på sand. Og skybruddet kom, og floderne steg, og stormene suste og slog imod det hus. Og det faldt, og dets fald var stort.» (Mat 7, 24-27)

Det Jesus siger med denne lignelse er, at egoets bestræbelser kan tale sig storslåede ud, men de er blændværk og giver ingen reel beskyttelse. Hvis man derimod har kontakt til det dybe bevidsthedscentrum, det indre menneske, så kan man stå imod. Det er denne kontakt, der kan bære igennem.

Man kan også her nævne en anden af Jesu beskrivelser af denne forbundethed eller mangel på samme:

Jeg er vintræet, I er grenene. Den, der bliver i mig, og jeg i ham, han bærer megen frugt; for skilt fra mig kan I slet intet gøre. (Joh. 15, 5)

Hvis man bliver i denne grundlæggende forbundethed, så kan man tale om, at der etableres en overensstemmelse eller kohærens mellem egoet og det dybere bevidsthedscentrum og man vil naturligt deltage i det, man kan kalde kærlighedens cirkulation. Livet i Gud bliver en kærlighedens cirkulation, hvor liv beforder liv - livets fremherskende logik, idet Gud er kærlighed.²

Hos Keating kommer dette til udtryk i, at efterhånden som egoet mister sin dominerende position, så bliver egoet en tjener – og fortsætter sin eksistens i denne rolle!

Mens det falske selv mindskes,

² Hvis man ikke er i denne forbundethed, vil man i sin uvidenhed og med sin egoistiske handlen i verden skabe lokalt kaos omkring sig, dvs. forårsage smerte. Dette er kilden til smerte i verden og til læring om godt og ondt.

*Og egoet bliver tjener,
Bliver alt til poesi,
Og alt bliver Guddommelig Kærlighed i bevægelse.
Men, det separate selv holder fortsat ved.*

Om kærligheden, der nu får plads, siger Paulus:

Kærligheden er tålmodig, kærligheden er mild, den misunder ikke, kærligheden praler ikke, bilder sig ikke noget ind. Den gør intet usømmeligt, søger ikke sit eget, hidser sig ikke op, bærer ikke nag. Den finder ikke sin glæde i uretten, men glæder sig ved sandheden. Den tåler alt, tror alt, håber alt, udholder alt. Kærligheden hører aldrig op. (1 Kor, 13, 4-7)

Når egoet opgiver sin dominerende stilling og bliver en tjener, så hænger det sammen med en helingsproces, som heler de sår og traumer, som egoet har søgt at beskytte gennem de såkaldte ”programmer for lykke”. Keating kalder denne helingsproces for ”hellig terapi”, og den ses som et vigtigt ledsagefænomen til centrerende bøn. Når det lykkes gennem centrerende bøn at lade egoet træde til side, kan den naturlige forbundethed med centrum manifestere sig glimtvis i form af energimæssige slip og gennemstrømninger evt. ledsaget af visioner. Tilliden til og glæden ved livet øges og en ny selvfølelse vil vokse frem, en følelse af forbundethed, en fornemmelse af en indre tyngdekraft eller magnetisme. Denne følelse af forbundethed og sammenhæng bliver det nye kompas, man kan orientere sig efter på sin fortsatte spirituelle rejse. Der er tale om **en ny sans**. Man begynder at kunne fornemme klippegrunden - eller med Keatings ord: man begynder at fornemme ”den 4. dimension”. Cynthia Bourgeault opsummerer det således:

Centering Prayers instruktion om at give slip på alle tanker, uanset indhold, leder dig tilbage til selve stilheden, hvor formen på det nye terræn gradvist åbenbarer sig. Ligesom Thomas (Keating) begynder du at opdage, at stilheden faktisk har dybde, nærvær, form og endda lyd. Den taler, udtryksfuldt og intimt, men den taler i fornemmelser, ikke i tankemønstre, og det, den bringer, er ikke budskaber, men en intuitiv, intim viden.

Ud og hjem igen – Den hemmelige omfavnelser:

Hvis vi ser vores kuglemodel som ikke blot en model for eksistensen i Gud, men også som en model for skabelsen, så kan vi iagttage en bevægelse fra stilheden, fra det umanifesterede i centrum til manifest eksistens i cirklerne periferi. Og vi kan tale om en bevidsthedsudvikling, hvorigennem vi i en modsat rettet bevægelse forbinder os tilbage til modellens potente centrum. I digtet ”Den hemmelige omfavnelser” taler Thomas Keating om tre faser: før-eksistens, eksistens og efter-eksistens.

I før-eksistensen er selvrefleksiv bevidsthed kun en latent mulighed:

*Før vi blev født ind i tidens verden,
Var præeksistensens stilhed altopslugende*

Bevægelsen ind i eksistensen er ”fuld af lidelse, frygt og ”små dødsfald”. Vi kæmper og gradvist individualiseres vi gennem den fysiske eksistens og livets utallige udfordringer, idet vi villigt ”dør vore små dødsfald” – som efterhånden progressivt lader egoet svinde ind/træde til side:

Overgangen fra evighed til tid
Er fuld af lidelser, frygt og små dødsfald

Efter-eksistensen, vejen tilbage mod centrum, er nu ikke længere vejen tilbage til stilheden, men til "evigt liv", idet vi bringer bevidsthed og uendelig glæde med tilbage. Hvert eneste sansende væsen bidrager således til den kærlighedens rigdom, som stråler ud fra centrum:

Men i overgangen fra død
Til evigt liv

Bryder præeksistensens stilhed ud
I grænseløs glæde.

Alt, hvad der kan manifesteres, udspringer
Af den endeløse kreativitet i det,
Der er.

Cynthia Bourgeault påpeger, at digtet kan læses på to niveauer: Det kan ses som en beskrivelse af det enkelte individs udviklings-/skabelsesrejse, men det kan også - og måske med bedre ret ud fra digtets ordlyd - ses som en beskrivelse af guddommens individuering, dvs. som en uendelig udfoldelse af partikularitet i guddommen, hvor Gud (den ene/faderen) bliver til de mange (gudesønner og -døtre), og hvor hver eneste "pixel" af bevidsthed hos de mange beriger helheden. Hun ser dog ingen modsætning mellem disse to læsninger, som lever fint i symbiotisk enhed – dvs. det er en og samme proces i en "hemmelig omfavnelser"!

Med Cynthia Bourgeault ord:

Gud er med i alt, gennemtrænger alt, havet-i-dråben og dråben-i-havet udveksler konstant i en dans af endeløs frugtbarhed. Gud er ikke en skabelsens »forfatter«, der er fjern og altoverskyggende; det hele er Gud. Der er ikke et eneste sted i hele skabelsen, hvor Gud ikke er, fordi Gud er selve skabelsen, der uendeligt strømmer ud og uendeligt modtager sig selv tilbage.